

MEVZUAT SİSTEMİNE İLİŞKİN KRONOLOJİK SIRALAMA

- Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 06.05.1930 tarihli ve 1489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bir Kanun’dur. Bu Kanuna dayanarak hazırlanan ve Gıda Maddeleri Tüzüğü olarak bilinen “Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük” 18/10/1952 tarihli ve 8236 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tüzük’ün 1 inci maddesinde yer alan “*Bütün gıda maddelerinin ve umumun kullanmasına mahsus olupta sıhhi mürakabeye tabi bulunan eşya ve levazımın haiz olacağı hususi vasıflar ve bunların ne gibi hallerde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş sayılacağı bu Tüzükte gösterilmiştir. Bunların işbu Tüzük hükümlerine göre teftiş ve mürakabesi Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 181 inci ve müteakip maddeleri hükümleri dairesinde yapılır.*” hükmü ile Tüzük, bütün gıda maddelerini kapsamaktadır.
- Ülkemiz gıda mevzuatının uluslararası gıda mevzuatına uyumunu ve güncelleştirilmesini sağlamak amacıyla ilk olarak 28.06.1995 tarihli ve 22327 sayılı Resmi Gazete’de “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararname” yayımlanmış ve bu Kanun’un “Gıda Kodeksi” başlıklı 7 inci maddesi gereğince Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği’nin hazırlanmasını öngörmüştür.

Bu kapsamda Türk Gıda Kodeksi için çerçeve mevzuat olarak hazırlanan “Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği” 16.11.1997 tarih ve 23172 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

560 sayılı KHK’nın “Düzenlenen Hükümler” başlıklı 21 inci maddesinde “24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’nun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendindeki “Gıdalar ile” ibaresi, 20 nci maddesinin birinci fıkrasının, 8 numaralı bendi ile 170,171 ve 172 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Kanunun Sekizinci Bab’ının bu Kanun Hükmündeki Kararname ile getirilen hükümlerine aykırılık gösteren hükümler yürürlükten kaldırılmıştır ve diğer kanunların bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı hükümleri uygulanmaz.” hükmü yer almıştır.

- 560 sayılı KHK’ nın ardından, ülkemiz gıda mevzuatı 05.06.2004 tarihli ve 25483 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun” ile düzenlenmekteydi. Bahse konu Kanun’un “Gıda Kodeksi” başlıklı 7 inci maddesi’nde yer alan “*Gıda maddelerinin asgarî kalite ve hijyen kriterleri, pestisit ve veteriner ilaç kalıntıları, katkı maddeleri, gıdaya bulaşan zararlı maddeler, numune alma, ambalajlama, etiketleme, nakliye, depolama esasları ve analiz metotlarını ihtiva eden Türk Gıda Kodeksi, Ulusal Gıda Kodeksi Komisyonu-UGKK marifetince hazırlanır, Bakanlıkça yayımlanır ve denetlenir.*” hükmü gereğince, gıda mevzuatı Ulusal Gıda Kodeks Komisyonu marifetince hazırlanmaktaydı.

Söz konusu Kanun’un “Yürürlükten Kaldırılan Hükümler” başlıklı 37 inci maddesinde yer alan “24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendindeki “Gıdalar ile” ibaresi, 181 inci maddesinin birinci fıkrasındaki “Bütün gıda maddeleriyle” ibaresi, aynı maddenin

ikinci fıkrasındaki "gıda maddeleri ile" ibaresi, 199 uncu maddesindeki "Her gıda maddesi ile" ibaresi ve ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "ve 188" ibaresi ve aynı maddenin son fıkrasındaki ", yenecek ve içilecek şeylere" ibaresi, 297 nci maddesindeki "ve 188" ibaresi metinden çıkarılmış ve 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi, 181 inci maddesinin son fıkrası, 183 üncü maddesinin (1) ve (4) numaralı bentleri ile 170, 171, 172, 182, 184, 188, 189, 190, 191, 192, 193 ve 198 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır." hükmü ile Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun bahsedilen hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

- 5179 sayılı Kanun'un ardından, 5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" 13.06.2010 tarih ve 27610 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5179 sayılı "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun", 5996 sayılı Kanun'un "Yürürlükten kaldırılan hükümler" başlıklı 47 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır." hükmü ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Söz konusu Kanun'un "Gıda Kodeksi" başlıklı 23 üncü maddesinde yer alan "*Bakanlık, gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemelerle ilgili asgarî teknik ve hijyen kriterleri, bitki koruma ürünü ve veteriner ilaç kalıntıları, katkı maddeleri, bulaşanları, numune alma, ambalajlama, etiketleme, nakliye, depolama esasları ve analiz metotlarını belirleyen gıda kodeksini hazırlar ve yayımlar.*" hükmü gereğince ülkemiz gıda mevzuatı Ulusal Gıda Kodeks Komisyonu marifetince hazırlanır ve yayımlanır. Bu bağlamda hazırlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği çerçeve mevzuat olup, bu mevzuata bağlı olarak ilgili Yönetmelik ve Tebliğler ile gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemelere ilişkin hükümler düzenlenmektedir. Yatay ve dikey gıda kodeksinde hüküm bulunmayan haller için ise, 19.02.2020 tarihli ve 31044 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin "Hüküm Bulunmayan Haller" başlıklı 11 inci maddesinde yer alan "*Bu Yönetmelik kapsamındaki yatay veya dikey gıda kodeksinde hüküm bulunmayan hususlarda öncelikle ilgili ulusal standart uygulanır. Ulusal standardın bulunmaması durumunda ise uluslararası standartlar dikkate alınır.*" hükmü amirdir.